ف□رھ□نگی گشتی ک□م□□گا □□نگدان□و□ی چی□ و چ ئا□ت□رناتیڤ□کمان ه□ی□ ؟..

صابر محمد

ف□رھ□نگی گشتی چ سیاسی و ک□م□□ای□تی و □□ش□نبیری و ه□موو لای□ن□کانی تری ژیان و□ مان□و□ی بن□ما و □□وشت و کولتووری ع□شائری و تای□ف□گ□ری و بن□ما□□یی و□ ب□تایب□ت ل□ ت□□اونینیان ب□ (ژنان) ، پ□یو□ندی□کی دان□ب□او و□ جودای نی□ ل□ گ□□ ئاستی پ□شک□وتنی (ه□ی□کانی ب□ره□مه□نان) ل□و ناوچ□ی□ یان ل□و وو□ات□ .

ه□و□دان ب□ گ□□ینی س□رخانی فیکری و ف□رھ□نگی و کولتووری ک□م□□گا ، ل□ □□گ□ی □□نو□نی و م□وعیز□و توتی ئاسایان□ ه□و□دان ب□ ف□رکردنی مر□ڤ□کان و تاک□کانی ک□م□□گا ، ئ□ب□ت□ شت□کی خ□یا□ی و ب□هود□ ، چونک□ خودی (ئامراز□کانی ب□ره□مه□نان) ب□ بردن□ س□ری ژیان ل□ ئاست□کی ز□ر دواک□وتون□و نا م□د□رندای□ و□ ناشتوانر□ت ف□رھ□نگی ک□م□□گای□کی پ□شک□وتوی س□رمای□داری بک□یت ب□ب□ری ک□م□□گای□ک ک□ تیایدا ه□ی□کانی ب□ره□مه□نان تیایاندا دوک□وتو□ ، و□ ف□رھ□نگی ئابووری ئ□م دوو ج□ر□ ل□ ئاستی پ□شک□وتنی (ه□ی□کانی ب□ره□مه□نان) ب□ی□کتر نام□ن و □ ناگونج□ن .

ک□منین ئ□و نووس□رو □□ژنام□وان و ک□سای□تیان□ی ک□ ب□پ□ر□شی و□ ب□د□س□زی□و□ ل□ ه□و□ی گ□□ینی ف□رھ□نگی ک□م□□ای□تی (خ□□کی کوردن) ب□ ف□رھ□نگ□کی پ□شک□وتوخوازان□و م□د□رن ک□ مر□ڤ و ک□سای□تی مر□ڤ□کان و □ پ□یو□ندی سروشتیان□ و خ□ش□ویستی ن□وان (ژنان و پیاو) تیایدا ب□رج□ست□ ب□ت□و□ و □□ز ل□ خودی بنیادو ستراکچ□□ی مر□ڤ بگیر□ت ب□ ش□و□ی□کی گشتی .

ب□□ام ئ□م ب□ پ□ر□شی و خ□ون□ ل□گ□□ ژ□رخان□کی ئابووری(ه□ی□کانی ب□ره□مه□نان) دواک□وتو □وو ب□□وو ئ□ب□ت□و□، ک□ ل□ دوا ئ□نجامدا ب□ کار□کی ب□هود□و ب□سوود ئ□م□ن□ت□و□ ، و□ ئ□ب□ت□ باس□کی نام□ ب□ ش□و□ی ب□ره□مه□نان و ئا□وگ□□ی ئابوریان□ ک□ل□و ک□م□□گای□دا ه□ی□ .

ل□ ق□ناغی ئ□ستادا ک□ئیمپریالیزم وات□ د□س□□اتداری□تی «س□رمای□» ک□ کارکردی خ□ی و ه□ژمموونی خ□ی ب□س□ر ه□موو کون و ک□ل□ب□ر□کی ئ□م جیهان□دا خزاندوو□ و س□پاندوو□ ، ب□و مانای□ نی□ ک□ ئ□م ک□م□□گا

دواکەوتوانە کە (هۆیەکانی بەرهەمهێنان) تیایاندا دواکەوتوە وە بگرە پاشماوەکانی دەرەباگایەتیشیان تیادا ماوە ، دەبنە ڕێگر لە بەردەم چوونە پێشەوەی سیستەمی بەرهەمهێنانی ئیمپریالیستیانەی سەرمایە داری و پێشڕەوی خۆیان و وە خودی کۆڵەکەی سەرمایەیە .
بە پێچەوانەوە پێسەی کۆڵەکەی سەرمایەو خودی (سەرمایە) هێندە بەهێزە و کاریگەرە کە بۆتە هێزێکی بڕیاردەرو چارەنووسساز و توانای گۆڕینی زەوی و ئاسمانی هەیە و دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا ئەشکێت و وە بەواتای هیگڵ بۆتە ئەو هێزە ڕەها (مطلق) ی کە وەک (خودا) ناساندوویەتی ، کە دەسەڵاتی بەسەر هەموو ئەرزو ئاسماندا هەیە و وە ئاگاداری خشەی هەموو مارو مێرویەکە !
هەربۆیە ڕاگرتنی دواکەوتویی و سادەیی شێوەی بەرهەمهێنان لە زۆر ناوچەکانی جیهان بۆتە یەکێک لە ئامانجە سەرەکیەکانی خودی سەرمایەدارای ئیمپریالیستیانەی جیهانی و بگرە خودی (سەرمایە) لە ناو زەلکاوە بۆگەن و دواکەوتوەکاندا باشترین گەشە ئەکات و کۆڵەکە ئەبێت وە زۆرترین قازانج لەو ووڵاتانی هەژار و دوواکەوتووی ئابووری وەرئەگرن وە کۆڵەکە ئەکەن .
کاتێک کە ڕێژانەی کرێکارێکی سۆماڵی یان ئەفریقایی بەشێوەیەکی گشتی لە سنووری (یەک دۆلاری) ئەمریکیدا بێت ، ئەمە باشترین هەلومەرجێکی ئابوورییە بۆ گەشەی سەرمایەو کۆڵەکەی سەرمایەی کۆمپانیاو دامودەزگا نێونەتەوەیی و جیهانیەکانیان .
بەهەمان شێوە لە ڕۆژهەڵاتی ئاسیاو هیندستان و پاکستان و فیلیپین و بگلادیش و …هتد ئەو ووڵاتانەشدا کە تائێستاش جۆرێک لە کۆیلەیەتی ڕەها پیادەئەکرێت و ئەبینرێت لەبەرامبەر چینێکدا کە پێویستیان بە وە هەیە ڕۆژانە هیچ نەبێت بە هەر نرخێک بێت ئەگەر سەری خۆشیان لە پێناویدا دابنێن پێویستە کار بۆ سەرمایەداران و بەکرێگیراوانی کۆمپانیا ئیمپریالیستی جۆر بەجۆرەکانی جیهان بکەن ، بۆ نمونە کۆچی ملیۆنەها کرێکاری ئەو ناوچانە بۆ ووڵاتانی وەک ئیمارات و عەرەبی سوعودیەو قەتەرو عەرەب نشینیەکان و ..هتد ، کە ئێستا ناوچە کوردیەکان و شارە کورد نشینەکانیشی گرتۆتەوە ، و دەیەها کرێکار وەک بارمتە ئەهێڵنەوە بە ناچاری لەو وڵاتاندا بە کرێیەکی کەم کە بەشێکیان ناچار بە خۆکوژی و مردن بوونەتەوە.
نموونەی کرێکارانێک کە لە بنکەی هەڵوەشاندنی پاپۆڕەکاندا کار ئەکەن باشترین بەڵگەی کۆیلەیەتی کرێکارانە لەم جیهاندا .
هەروەها کارگەی ڕستن و چنین و هەموو ئەو کرێکارانەی کە شەوئەخەنە سەر ڕۆژ بە کۆکردنەوەی بەردی بە نرخ لە ناو کانەکاندا کار ئەکەن بۆ کۆمپانیاکانی پیشەسازی مۆبایلەکان و تاپلەتی زیرەک و ئامێرە ئەلکترۆنیەکان .

لە ناوچە کوردیەکاندا بەهەمان شێوە ، وێڕای بوونی هزرێک و فەرهەنگێکی دواکەوتووانەو عەشیرەتی و دەرەبەگیانە بەهۆی پێشنەکەوتن و دواکەوتووی هێزەکانی بەرهەمهێنان لەم ناوچەیەدا یان باشتر بڵێم لەوێش بەولاوەتر نەبوونی سیمای کۆمەڵایەتی و سۆسیۆلۆژی (نەتەوەیەکی) یەکگرتوو کە لەکاتی خۆیدا بتوانن دەوڵەتی سەربەخۆی نەتەوایەتی خۆیان پێکبهێنن و ڕابگەیێنن شان بەشانی میللەتانی تر .

لە ئێستادا مەسەلەی پێشکەوتن و گەشەپێدانی(هێزەکانی بەرهەمهێنان) وەک ئامانج و مەسەلەی سەرەکی خودی (بۆرژوازی میللی) نەماوە ، هەربۆیە ئەبینین وە بەدرێژایی ٣٠ سی ساڵە لە حاکمیەتی بۆرژوازی کوردی لەو ناوچەیە ئەوانیش وەک بەکرێگیراوانێکی ئیمپریالیزمی جیهانی لایەنگری هەشتنەوەی کۆمەڵگان لە ئەو پەڕەی دواکەوتوویی و فەرهەنگی عەشیرەتیدا ، وە زۆربەی هەرەزۆری سەرمایەو ئیمکانیاتە مادیەکان کە لەبەردەستیاندایە بە سێکتەر و کەرتە خزمەتگوزاریەکان خەرج ئەکرێت ، وەک :
دروستکردنی شاری یاری ، دروستکردنی هۆتێلی بەرز، دروستکردنی شارە جۆربەجۆرەکانی نیشتەجێبوون لە کەرتی بیناسازیدا ، دروستکردنی گازینۆ و قومارخانەو شوێنی ڕابواردن و حەوانە بە سەرمایەدارانی جیهان و کەسانی خاوەن ئیمکانیات و سەمایداران لە ناو کورداندا ، … هتد .
بەڵام لە هەمانکاتدا چینێکی بەرین لە خەڵک ڕۆژانە پێویستیان بەوە هەیە کە بژێوی ژیانی خۆیان دابین بکەن و بە نموونە کار بە ئەو کۆمپانیا بیانیانە بکەن کە پاک و خاوێنی شارەکانیان گرتۆتە ئەستۆ بە مووچەیەکی زۆر کەم وە مەمرەو مەژی ، هەروەها ناچاربوون کارکردن لە کۆمپانیاکانی نەوت و گازو کۆمپانیا نەودەوڵەتیەکانی هاتوچۆ بە گواستنەوەی شمەک و نەوت و گاز بە دەرەوەی شارە کوردیەکان وە گەیاندیانیان بە دەوڵەتان و کۆمپانیا ئیحتیکاریە جیهانیەکان …. هتد.
زۆرێکی تریش لە هەموو سێکتەرو کەرتە پیشەسازیە لەکاتیەکان و خزمەتگوزاریەکانی تردا کار ئەکەن ، وە لەهەمووشی کوشندەتر ڕاگرتنی توێژێکی بەرین لەم چینە لە ژیانی بەکاریدا کە خۆی لە خۆیدا فشارێکی گەورەی خستۆتە سەر مووچەی ئەوکەسانەش کە ئەچنە سەر کارو هەروەها پەیدابوونی هەلی کار .
ڕزگاری و پێشکەوتنی فەرهەنگی کۆمەڵایەتی و سیاسی و کولتووری وە هەوڵدانی گەیەنیان بە کۆمەڵگایەکی مەدەرن ، لە گرەوەی شۆڕشی سۆسیالیستیدایە.

هەر بۆیە ناتوانرێت پشت بە کۆمەڵگایەکی لەم جۆرەی وەک کوردان ببەسترێت بۆ سەرکەوتنی شۆڕشی سۆسیالیستی ، وە هەر بۆچوونەکی لەم بابەتەی چەپی ناسیۆنالیستی خەیاڵەکی ووردە بۆرژوازیانەیە .
لە سیاقی جیهانیداو لە سیاقی لەکاتێیشدا سەرکەوتنی ئەو شۆڕشە سۆسیالیستیە لە گرەوەی بەستنەوەی هەموو هێزو توانای مارکسیستەکان و تێکۆشەرانی ناوچینە چەوساوەکانی ناو ئەم کۆمەڵگا دواکەوتوانە ی وەک (کورد) بە شۆڕشێک و هەوڵێکی مەزنتر کە لە پانتاییەکی گەورەتر کە لەناوچەکەدا وە لەناو نەتەوەکانی تری ناوچەکدا هەیە.
هەرهەوڵێک و تێڕوانینێکی ناسیۆنالیستانەی تر کە بانگەوازی (ڕزگاری نیشتمانی) ئەکات بەپێچەوانەی خواست و ڕەوتی چوونە پێشەوەی سەرمایەداری و کۆڵەکەی سەرمایەوەیە وە دژ بە سیاسەتی ئیمپریالیستەکانە لە ناوچەکە دا ، هەربۆیە بەئەنجام گەیاندن و خۆشخەیاڵی بەسەرکەوتنی بزووتنەوەیەکی ناسیۆنالیستانەی لەم جۆرە هیچی تر نیە بەجگە لە بردنە پشەوەی سیاسەتی ئیمپریالیستەکان لە ناوچەکەو گەوجاندنی چینی کرێکارو خەڵکی چەوساوەیە و خەڵکردنە چاویانەو دوورخستنەوەیانە لە خەباتی چینایەتی .
هەروەها هەر ئاڵتەرناتیف و بەدیلێکی تر کە خوازیاری دروستکردنی (دەوڵەتی مەدەنی و سێکۆلار) لە شوێنی دەسەڵاتداریەتی کۆنەپەرستانەی حیزبە قەومی و ئیسلامی و لەباڵە کوردیەکان، دیسانەوە خەیاڵەکی ووردە بۆرژوازیانەی ناسیۆنالە چەپەکانە ، کە مەبەست و ناوەڕۆکەی تەنها خۆسازانە لەگەڵ دەسەڵاتداریەتی لەکایەی کۆنەپەرستانی کوردو سیاسەتی ئیمپیالیستی جیهانی و هەوڵێکی نەزۆکانەیە بۆ دروستکردنی کۆمەڵگایەکی (سۆسیال دیمۆکراتیانەی) بۆرژوازی لەناوچەکەدا ، کە خۆی لە خۆیدا ناکۆکە لەگەڵ ڕەوتی گەشەی سەرمایەو سیاسەتی ئیمپریالیستی جیهانی .
سەروسامانداندان بە هزرێکی شۆڕشگێڕانەی مارکسیستی لەم چەشنەش هەروا کارێکی ئاسان نیەو کاری شێلگیرانە ئەخوازێت ؛ هەروەها ئەویش بەهەمان شێوە لە گرەوەی هەم توازون قوای جیهانی و لەکایەی خەباتی چینایەتیدایە ؛
بەڵام ئەمە بە واتای ئەوە نایەت کە لەشوێنی خۆماندا بمێنینەوە وە لە ناو چوارچێوەی ئەم زەنگاوی کۆمەڵگای کوردیدا بتلێینەوە !

صابر محمد

بزووتنەوەی مارکسیستی کرێکاران